

Er zijn taalkwesties waarover heel verschillend kan worden gedacht. Taalkundige Frank Jansen behandelt iedere maand zo'n kwestie, en nodigt iedereen uit te reageren.

Moeten de Nederlandse klassiekers hertaald worden?

vo de Wijs heeft dit voorjaar van Multatuli's *Woutertje Pieterse* een nieuwe editie bezorgd, die hij het karakter van een hertaling heeft gegeven: niet alleen werd de spelling gemoderniseerd en werden de zinnen ingekort en wijdloperige passages weggesloopt, maar ook herschreef hij het slot: bij De Wijs 'krijgen ze elkaar'. De Wijs kreeg stank voor dank voor zijn inspanningen. Is dat terecht, of moeten juist veel meer klassiekers hertaald worden?

TEGENSTANDER

Literatuur is kunst. En bij kunstwerken zijn vorm en inhoud één. Daarom is het de moeite waard om de oorspronkelijke versie van *Woutertje Pieterse* ter hand te nemen. Natuurlijk merk je dan meteen dat het Nederlands de laatste 150 jaar wat veranderd is. Maar is dat echt een belemmering? Een oude spelling ziet er inderdaad wat vreemd uit, maar daar ben je op bladzijde twee al aan gewend. Het echte probleem is dat zo veel mensen een afwijkende spelling als teken van gedateerdheid zien, en dus van achterhaald onzin. Dan moeten we dát misverstand wegnemen. Obsoleete woorden kun je in een noot toelichten, net als toespelingen op negentiende-eeuwse toestanden.

En wie net als De Wijs een boek zo mooi vindt dat hij er zich wel aan moet vergrijpen, kan altijd nog een nieuw kunstwerk scheppen, en er "vrij naar ..." boven zetten.

VOORSTANDER

Even afgezien van De Wijs' bizarre idee om het slot zo te herschrijven dat 'ze elkaar krijgen': het is heel goed om klassieke Nederlandse teksten te hertalen. Dat zou eigenlijk voor elke generatie opnieuw moeten gebeuren, dus elke twintig jaar een nieuwe editie van de *Max Havelaar*, *De boeken der kleine zielen*, *Nooit meer slapen* en vele andere. Want waar ging het ook alweer om bij het lezen van literatuur? Toch zeker dat de lezer opgenomen wil worden in het universum van de schrijver? Ontroerd of vermaakt wil worden door zijn verhalen, denkbeelden, obsessies? Alles in het kunstwerk wat daartoe kan bijdragen, moet blijven. Alles wat als een drempel werkt, moet weg. En afwijkende gedateerde spellingen of lange zinnen zijn inderdaad forse drempels.

Er is een reden waarom we dat zeker weten. Beroemde buitenlandse lectuur, bijvoorbeeld *Alice in Wonderland*, wordt wél om de zoveel tijd opnieuw vertaald, en daar is telkens weer een dankbaar

publiek voor. Dus als er een taalgrens overgestoken wordt, valt opeens niemand over die aanpassingen en modernisering die en passant meegenomen worden. Dat is raar. We misgunnen Multatuli en Couperus toch niet wat we voor Lewis Carroll vanzelfsprekend vinden?

Wat vindt u ervan? Moeten de Nederlandse klassiekers hertaald worden?

Geef voor 1 juli uw mening op onze website: www.onzetaal.nl/homofkuit. Of stuur een briefkaart met 'klassiekers: wel hertalen' of 'klassiekers: niet hertalen' naar de redactie van *Onze Taal*, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag. In de volgende aflevering de uitslag. ■

Uitslag vorige stemming

Onlangs werd er een nieuw leesteken geïntroduceerd: het ironieteken (☹). De vraag van de vorige keer was: is dat een goed idee? Nee, vindt een meerderheid: 108 van de 128 stemmers (84,4%). Op het internetforum worden daar verschillende redenen voor aangevoerd. De meesten zien zich als schrijver niet graag beroofd van de mogelijkheid tot dubbelzinnigheid die ironie biedt, en als lezer willen ze net zo graag zélf nadenken over de meest waarschijnlijke betekenis.

Een inzender op het forum vergelijkt het ironieteken zelfs met het betuttelende ingeblikte gelach in televisieseries. Andere inzenders vinden het teken overbodig omdat het knipoogteken (;-) of ☺ al sinds jaar en dag die rol vervult in elektronische communicatie. Slechts 20 stemmers (15,6%) zien iets in het teken, omdat het de kans op misverstanden verkleint.

Antwoorden Taaltest (zie bladzijde 169)

A. Spelling

1. c. cynicus
2. a. dahlia
3. c. kat-en-muisspel
4. b. privilegiëren
5. a. successtory
6. b. tatoëeren

B. Woordenschat

1. a. bacteriëngeslacht
2. c. plantengeslacht (vetplantachtige sierplant)
3. c. staatsbevoegdheden
4. b. plantengeslacht (gewone spurrie)

C. Zoek de fouten

1. *Nigtevecht*, recentelijk mag ook, *raakten* is eigentijds dan *geraakten*, komma na (ge)raakten
2. *licht toe*, *surveillerende*, *tevens ook* is dubbelop, *zondagsavonds* bij voorkeur met tussen-s ('s *zondagsavonds* mag ook); nog beter: *op zondagavonden*

D. Extra

De uitspraak 'Ik ben konijn van Olland' wordt toegeschreven aan Lodewijk Napoleon, ko-

ning van Holland van 1806 tot 1810. Deze Fransman wilde graag Nederlands leren; Willem Bilderdijk hielp hem daarbij. De uitspraak was nogal eens een probleem: de uitgang *-ing* werd al snel een nasale *-è(ng)*, zoals in *vaccin*. Bovendien legde hij de klemtoon vaak op de laatste lettergreep, zoals dat in het Frans gebruikelijk is. *Konijn* zal daardoor ongeveer als [konè(ng)] hebben geklonken, en dat lijkt voor Nederlanders erg op *konijn*. Of Lodewijk zichzelf ook écht 'konijn van Olland' heeft genoemd, staat niet vast.